

TRẦN HÙNG

Chúng ta đang sống trong thời đại được mệnh danh là Toàn Cầu Hoá “*Globalization*” hay một Thế Giới Phẳng “*Flat World*”. Một thế giới mà mọi giá trị được xem là ngang nhau đến độ khó có thể chọn lựa đâu là “*Chân lý tuyệt đối*”. Thế giới hôm nay còn được nói đến như là một thế giới cổ xúy não trạng “đa nguyên” và nhìn nhận một xã hội ở thể lỏng “*liquid society*”. Câu nói “*Đạo nào cũng tốt, đạo nào cũng khuyên người ta ăn ngay ở lành*” đã phản ánh đúng thực trạng đang diễn ra trong thế giới quanh ta. Thoạt trông, ta có thể nhầm tưởng đó là sự “*dĩ hoà vi quý*”, nhưng thực chất lại bộc lộ nguy cơ hình thành những thái độ đánh đồng và xem nhẹ tất cả. Phát biểu “*Đạo nào cũng tốt*” đôi lúc có tác dụng nói lên sự tôn trọng niềm tin của người khác. Tuy nhiên, khách quan mà nói, đó là một quan điểm tiêu cực và chứng tỏ người nói đang ở trong tình trạng bối rối hoặc bàng quan về “niềm tin”. Hơn thế nữa, nếu nói “*Đạo nào cũng khuyên người ta ăn ngay ở lành*” thì quả là thiếu trách nhiệm với những sự kiện liên quan đến tôn giáo đang xảy ra cho con người ngày hôm nay. Hẳn mọi người còn nhớ, cách đây không lâu, các tín đồ thuộc giáo phái Công Thiên Đường “*Heaven Gate*” đã rủ nhau đi tự tử. Không chỉ thế, sau vụ 11-9, các nhóm Hồi Giáo cực đoan vẫn khuyến khích

việc đánh bom liều chết để mau chóng hưởng khoái lạc nơi thiên giới... Có thể nói, những hình thức sùng bái tín ngưỡng ấy không thể gọi là ăn ngay ở lành được. Như vậy, thay vì nói “*Đạo nào cũng tốt, đạo nào cũng khuyên người ta ăn ngay ở lành*”, thì nên nói “*Đạo thật, là đạo muru cầu hạnh phúc viên mãn và vĩnh cửu cho con người*”.

Mọi người đều có khát vọng kiếm tìm con đường dẫn đến hạnh phúc, song như trên đã trình bày không phải con đường nào cũng thỏa mãn hoài bão này. Trong khi đó, đời người lại quá hữu hạn, vắn vỏi và mong manh, con người không thể trải đời mình qua hết mọi con đường mà chỉ có thể chọn cho mình một con đường dẫn lối đến cùng đích hạnh phúc thật. Con đường đó chính là Đường Chân Lý của Đạo Công Giáo. Sau đây là những trình bày về Đạo Công Giáo trong một lối nhìn so sánh với một số tôn giáo khác, cách riêng với những tôn giáo và tín ngưỡng của đại đa số dân Việt.

1. Niềm tin của một số tôn giáo, tín ngưỡng lớn của người Việt.

- Phật Giáo:

Phật Giáo được ví như *huyền đạo* (đạo huyền diệu) hoặc *huyền môn* (Pháp môn huyền diệu). Phật Giáo dạy cho chúng sinh con đường giải thoát khỏi khổ não. Một số tông phái của Phật Giáo còn đi sâu vào *Mật Giáo* để tìm hiểu “*mật ẩn*” của đạo, tức chiều kích huyền bí. Tựu trung, các lối thức thực hành niềm tin của Phật Giáo đều dựa trên “*nhân sinh quan Tứ Diệu Đế*”. Tứ diệu đế “*cattari Ariya Saccani*” gồm Khổ đế, Tập đế, Diệt đế và Đạo đế. Theo đó, quan niệm của Phật giáo coi đời là bể khổ; nỗi khổ được hình thành bởi nhiều nguyên nhân; để hết khổ phải diệt khổ bằng con đường giải thoát khỏi luân hồi nhờ “*bát chính đạo*”.¹

- Lão Giáo:

¹ Xc. Phan Tấn Thành, *Đời Sống Tâm Linh*, Tập IV, HVĐM, 2002, tr.70

Những người đi theo con đường huyền bí của *Đạo giáo* (Lão giáo) lại chủ trương có một nguyên uỷ nội tại trong vũ trụ huyền linh. “**Đạo**” của Lão giáo được hiểu đồng nghĩa với Thượng đế hay Thiên Đế nhưng được trình bày dưới khía cạnh phủ định “*Negative*”. Để đạt “*Đạo*”, con người phải sống theo quy luật huyền vi của Đất – Trời. Con người phải từ bỏ những “*hiện tượng*” không có thực, phải tập trung luyện công biến mình thành “*hư không - vô vi - tâm không*”. Khi đã đạt đạo, con người trở thành “*Thánh nhân*” và hoà đồng vào vũ trụ vạn vật để mãi mãi trường tồn.²

- Nho giáo:

Nho Giáo có hai lối hành đạo: “*hình nhi thượng*” và “*hình nhi hạ*”.

Hình nhi hạ được Khổng Tử trình bày qua Tám điều: Hiếu, đối với cha mẹ; Đễ, đối với anh em; Trung, đối với Vua; Thứ, đối với mọi người; Tu, để sửa mình; Tề, để quản trị gia đình; Trị, để coi sóc dân nước; Bình, để yên thiên hạ. Như vậy, Hình nhi hạ nhắm đến việc ổn định xã hội là chính.

Hình nhi thượng được gom kết trong ngũ kinh: Kinh Dịch, Kinh Thư, Kinh Thi, Kinh Lễ, Kinh Xuân Thu. Đó là các sách vốn được mọi Nho gia xem là nền tảng của giáo thuyết Nho học. Những giáo thuyết chứa đựng trong ngũ kinh chủ yếu dành cho những bậc thầy cao minh. Nổi tiếng hơn cả trong Ngũ Kinh là Kinh Dịch với việc trình bày những quan niệm đặc biệt về vũ trụ vạn vật. Kinh Dịch còn là nền tảng của *Lý-học Nho Giáo*. Tuy vậy, Nho giáo không bàn chuyện “*cứu nhân độ thế*” và không lập “*Giáo hội*”. Các nho gia chỉ có ý đáp ứng mục tiêu quản trị xã hội trong hoàn cảnh loạn lạc của nước Tàu thời Xuân Thu mà thôi.³

- Đạo Thờ Trời và đạo Tổ Tiên:

Từ cổ thời, quan niệm thờ trời đã xuất hiện tại trên đất Việt. Người dân Việt chân nhận sự vĩ đại, siêu việt và cao cả của *Trời* (Thiên). Họ

xem Ông Trời là người sáng tạo tất cả vạn vật, là Đấng chăm lo mọi sự cho con người. Tại Việt Nam, những hình thức thờ Trời có thể tìm thấy qua những bàn thờ “*Ông Thiên*” hoặc “*Thông Thiên*”. Cao cấp hơn còn có “*Đàn Nam Giao*” và “*Lễ Tế Nam Giao*”, chúng là nơi nhà Vua trong vai trò *Thiên Tử* cầu xin an lành cho dân chúng. Thêm vào đó, người Việt còn có quan niệm “*nhân linh u vạn vật*” để nói đến sự bất diệt của con người. Tín ngưỡng dân gian Việt Nam xem con người có “*ba hồn bảy vía*”, thế nên, người Việt luôn tôn trọng chằng những người sống mà còn “*kính thờ*” cả người chết nữa! Đối với bậc sinh thành thì việc phụng sự lúc sinh thời và tổ chức cúng kỵ khi khuất núi là bổn phận hiếu đễ của con người.⁴ Dù sao đi nữa, đạo Thờ Trời hay đạo Tổ Tiên chỉ mang tâm tình tín ngưỡng tự nhiên chứ chưa thể vươn đến những lý giải căn cơ cho vũ trụ nhân sinh!

2. Đạo Công Giáo lý giải tại sao chúng ta Tin và chúng ta Tin những gì

- Căn Nguyên của Niềm Tin Công Giáo

Đạo Công Giáo không phủ nhận những giá trị tốt đẹp của các Tôn giáo hay Tín Ngưỡng khác. Song chúng ta cần phải khẳng định, Đức Tin Công Giáo là đức tin được hình thành nhờ mạc khải từ Thiên Chúa và với ân sủng của Người, trí khôn con người có thể biết được điều đó.⁵ Người Công Giáo tin và sống niềm tin để đạt đến hạnh phúc không phải vì những lý do vô cớ, không phải vì “*đời là bể khổ*” như Phật Giáo quan niệm. Các tín hữu Công Giáo cũng không tin hay thần thánh hoá những quy luật vũ trụ như Lão Giáo và đạo Thờ Trời. Và người Công Giáo không thực hành niềm tin chỉ để “*Tề gia trị quốc bình thiên hạ*” như Nho giáo. Nói cho rõ, Đức Tin Công Giáo là sự hoà hợp giữa Lý Trí và Mạc Khải. Tiêu đích chính yếu của Thần Học Công Giáo hệ tại việc hiểu biết mạc khải và nội dung của

² Xc. Sđd, tr. 109

³ Nguyễn Thế Thoại, *Tôn Giáo Học...*, tr. 283

⁴ Xc. Sđd, tr. 246

⁵ Nguyễn Đức Hoà, *Nhân Đức Đối Thần*, HVĐM, tr. 27

Đức Tin.⁶ Lý trí là phương tiện để con người đón nhận *mặc khải tự nhiên*. Bằng Lý trí con người có thể nhận ra nguyên thủy vạn vật là Chính Chúa. Những luận cứ dựa trên lý trí có thể đưa dẫn con người tới niềm tin mà Ngũ đạo “*Five Ways*” của Thánh Thomas là một ví dụ.⁷ Người Công Giáo không tin Trời nhưng tin Đấng sáng tạo cả vũ trụ và gọi Ngài là “*Chúa của Trời*”, tức Đức Chúa Trời.

Niềm tin Công giáo có thể được định hình nhờ *mặc khải tự nhiên*, tuy nhiên Thiên Chúa không bỏ mặc con người lẫn mò trong khả năng tri thức giới hạn của lý trí, Ngài còn tỏ mình cho con người qua *mặc khải siêu nhiên*. Kinh thánh kể lại việc con người được tạo dựng do ý định Thiên Chúa. Kinh thánh cũng lý giải những đau khổ con người phải chịu có nguyên nhân từ sự bất tuân ý Chúa. Kinh Thánh chỉ ra con đường tìm về hạnh phúc thật là Chính Chúa bằng cách đi theo sự giáo huấn của Người. Không chỉ dừng lại ở đó, Thiên Chúa còn mặc khải trọn vẹn về chính mình qua Ngôi Lời, Đấng được sai đến sống với con người, chịu đựng những khổ đau đến tận cùng là cái chết để cứu độ con người. Kinh nghiệm loài người cho thấy, tự sức mình chúng ta khó có thể thực hành giáo huấn này nếu không có sự trợ giúp của ân sủng Thiên Chúa, đặc biệt là với ba nhân đức: Tin, Cậy, Mến.

Như thế, niềm tin Công Giáo tin vào một Thiên Chúa không xa cách nhưng gần gũi đối thoại và đồng hành với con người. Tin vào Thiên Chúa không chỉ giáo dục con người bằng sự lạnh lùng của chuyện thưởng phạt, nhưng Ngài còn dạy chúng ta bằng tình thương vô biên của Ngài. Chính vì thế, đời sống con người không chỉ bám víu vào những thực tại trần thế mà còn hướng về thực tại cánh chung “*last things*”. Qua đó con người càng ý thức được giá trị làm người của mình để sống cho đúng những gì Thiên Chúa đã quan phòng qua ý định và việc làm của Người.

⁶ Xc. Gioan Phaolô II, Thông điệp lý trí và đức tin, số 93

⁷ Xc. *Giáo Lý Công Giáo*, số 31 -34

3. Chiều kích sống động của Đức Tin Công Giáo

Thời Cựu Ước, Thiên Chúa đã thiết lập một giới luật yêu thương mà chúng ta quen gọi là Mười điều răn. Đây chính là chuẩn mực của việc thực hành Đức Tin Công Giáo. Đến thời Tân Ước, Đức Giêsu Kitô đã hoàn thiện những giáo huấn của Người qua Giới Luật Yêu Thương.

- Tương giao chiều dọc

Con người trước tiên phải sống tương giao chiều dọc, tức là sống cho Thiên Chúa - Đấng là khởi nguyên và cùng đích của mình. Ba điều răn đầu trong Thập Điều “*Ten Commandments of God*” đã ghi rõ nội dung đó. Khác với các “*Tín ngưỡng thờ thần*” như thần núi, thần mưa, thần sấm, thần biển..., người Công Giáo tôn thờ Thiên Chúa bằng cầu nguyện, phụng vụ bí tích, và giữ ngày Chúa nhật... Điều đó đã chứng tỏ một tương giao thân mật giữa người Công Giáo với Thiên Chúa.⁸ Từ bao đời nay, người Công Giáo vẫn thực hành niềm tin này, các tín hữu Công Giáo không tin vu vơ nhưng là tin vào một Thiên Chúa luôn luôn đồng hành cùng con người qua mọi biến cố.

- Tương giao chiều ngang

Bên cạnh việc phụng thờ Thiên Chúa, người công giáo còn phải sống tương quan chiều ngang, tức sống với tha nhân. Bắt nguồn từ nền tảng mọi người đều là anh em với nhau do cùng được Thiên Chúa tạo dựng, Giáo lý công giáo đòi hỏi những bổn phận đối với tha nhân qua việc tôn trọng sự thật, sống bác ái huynh đệ, tôn trọng công bình... Khác với chủ trương xuất thế của Phật giáo hay tư tưởng vô vi của Lão giáo, Công giáo xem việc nhập thế như là lời mời gọi của Đức Giêsu Nhập Thế. Người công giáo không thể thờ ơ với anh em để đi tìm hạnh phúc một mình, không thể “ngồi thiền” mà tìm sự an tĩnh khi quanh họ còn có những phận người cùng khổ, không thể nhập “niết bàn” khi “chúng sinh” còn đắm

⁸ Nguyễn Đức Hoà, Sđd, tr. 3

mình trong bể trầm luân và, không thể vô vi khi Đức Tin đòi hỏi trách nhiệm liên đới với tha nhân mà Chúa sẽ chất vấn trong ngày phán xét. Khác với chủ trương Nho giáo, người Công giáo sống giữa thế gian nhưng không xem thế gian là cùng đích. Chuyện bình ổn xã hội sẽ trở nên vô nghĩa nếu không hướng đến đời sống vĩnh hằng sau kiếp sống trần thế này. Sống tương giao chiều ngang đòi hỏi một nền tảng luân lý vững chắc. Một số tôn giáo trên thế giới hiện nay bộc lộ khá nhiều điều phi nhân. Có những chủ trương tự sát tập thể để sớm đạt đến “cõi thiên đường ảo vọng”, có những chủ trương “lên Thiên Đường” bằng cách “đánh bom liều chết”, họ chẳng những huỷ diệt chính mình mà còn kéo theo biết bao thương đau. Đạo Công Giáo tôn trọng nhân vị vì con người là tổng hoà giữa hồn và xác, là công trình tay Chúa tạo dựng, mọi hành vi lỗi phạm đến con người đều không được phép.

Tạm kết

Như trên đã trình bày, thời đại hiện nay đem đến những tiến bộ vượt bậc về khoa học kỹ thuật, song vẫn còn đó những điều phi nhân bản. Hai chữ “tự do” thật cao quý nhưng dường như chúng bị lạm dụng vô tội vạ. Chính vì thế, ngay cả đến Niềm Tin, vốn được xem là những gì sâu kín, thánh thiêng nhất của con người cũng không còn được tôn quý và phân định với lương tâm ngay lành. Các giáo phái, các tín ngưỡng đi ngược lại với văn minh nhân loại xuất hiện ngày một nhiều. Phải chăng, con người sống trong thời đại hôm nay đang lâm vào một cuộc khủng hoảng về Chân Lý. Mặc dù chúng ta không mong đợi điều này, tuy nhiên đã đến lúc lương tâm ngay thẳng của con người, cách riêng với người Công Giáo phải lên tiếng. Chúng ta hãy cùng nhau “tuyên xưng Chân Lý Kitô giáo” cho thời đại hôm nay.

Năm Kỵ Sứ

Xuân Hiệp Thông

Nguyện chúc tất cả mọi nhà,
Ăn làm phát đạt, đi xa an toàn.
Mừng xuân tràn ngập hân hoan,
Không lo, không sợ, hoàn toàn an tâm.
Yêu thương bỏ hết lỗi lầm,
Sẵn sàng tha thứ hận sâu cho nhau.
U sầu, lo lắng, thương đau,
U buồn, chán nản mau mau xa rời
Xin cho đoàn kết mọi nơi,
Ung dung, thanh thản, ngồi kề bên nhau.
Ăn đức Thượng Đế trao ban,
Người người nhận lãnh muôn vàn yêu thương
Hiệp thông trong mọi môi trường,
In sâu tình cảm, tình thương mặn nồng.
Êm đềm, tha thiết, cảm thông
Phải trong chân thật, thực lòng với nhau.
Tiền tài, danh vọng, phù vân,
Ham danh, ham lợi lần lần tránh xa
Ông bà, con cái, mẹ cha,
Nguyện xin Thượng Đế thứ tha mọi bề.
Gữ gìn khỏi những bê tha,
Sống đời thánh thiện, chan hòa yêu thương.

Phan Văn An